

Geachte mevrouw Lely-Schuurman,

Met deze brief adviseert de Klachtencommissie Wet beëdigde tolken en vertalers (hierna: de commissie) u over een klacht die is ingediend tegen de heer (-) (hierna: beklaagde), vertaler Nederlands – (-), Nederlands – (-), Nederlands – (-), Nederlands – (-) en Nederlands – (-) (Wbtv nr. (-)).

Verloop van de procedure

De heer (-) (hierna: klager) heeft per e-mail van 8 februari 2017 een klacht ingediend bij het Bureau Wet beëdigde tolken en vertalers (hierna: Bureau Wbtv) over een door beklaagde opgemaakte vertaling van het (-) naar het Nederlands. Klager is per e-mail van 16 februari 2017 door Bureau Wbtv verzocht om schriftelijk enkele vragen te beantwoorden over de door hem ingediende klacht. Klager heeft deze vragen beantwoord per e-mail van 19 februari 2017.

Bij brief van 9 maart 2017 zijn klager en beklaagde door de commissie op de hoogte gesteld van de ontvangst van de klacht. Zij zijn door de commissie uitgenodigd om in het kader van een hoorzitting op 7 april 2017 een toelichting te geven. Zowel beklaagde als klager hebben aangegeven gebruik te willen maken van het recht om te worden gehoord.

Beklaagde heeft per e-mail van 13 maart 2017, 16 maart 2017 en 23 maart 2017 schriftelijk op de klacht gereageerd. Klager heeft op 31 maart 2017 schriftelijk gereageerd.

De klacht is op 7 april 2017 behandeld door een kamer van de commissie, die als volgt is samengesteld:

dhr. mr. R.G.A. Beaujean	voorzitter,
dhr. Ph.J.E. Hyams M.A.	lid,
mw. drs. H. Kulisanova	lid,

De commissie heeft zich bij de behandeling van de klacht doen bijstaan door dhr. J.J.L. Link.

Het verslag van de hoorzitting is als bijlage bij dit advies gevoegd.

De commissie heeft kennisgenomen van de stukken van het klachtdossier en van hetgeen namens klager en door beklaagde tijdens de hoorzitting naar voren is gebracht. De commissie overweegt naar aanleiding daarvan als volgt.

De gronden voor de klacht

De klacht is naar het oordeel van de commissie als volgt samen te vatten:

- a. beklaagde heeft vertaalfouten gemaakt in de vertaling van een brief van het (-) naar het Nederlands;
- b. beklaagde heeft in de vertaling zijn persoonlijke mening weergegeven door daarin op te nemen dat de brontekst grammaticaal gezien gebrekkig en de toon bedreigend is.

Toelichting op klacht door klager

De ex-echtgenote van klager heeft een door beklagde opgemaakte Nederlandse vertaling van een brief van klager (in het (-) ingebracht in een juridische procedure bij de rechtbank in (-). Met de brief zou de ex-vrouw van klager de rechter hebben willen overtuigen dat klager een slechte man is. Volgens klager zou beklagde de vertaling met een negatieve bedoeling hebben opgesteld. De vertaling bevat enkele vertaalfouten en beklagde heeft in de vertaling zijn indruk van en mening over de grammatica (gebrekkig) en toon van de brontekst (bedreigend) gegeven. Volgens klager is het risico groot dat daardoor de omgang met zijn kinderen wordt beëindigd. Het is de taak van een vertaler om te vertalen en niet meer dan dat. Klager wil dat de bevoegdheid van beklagde als vertaler wordt beëindigd.

Verweer door beklagde

Beklaagde heeft in opdracht van vertaalbureau (-) in oktober 2016 een brief uit het (-) vertaald naar het Nederlands. Beklaagde weerspreekt dat hij bij het vertalen van de brief in het voordeel heeft gehandeld van klagers ex-echtgenote en een negatieve bedoeling had. Tijdens het vertalen wist beklagde niet dat klager de schrijver van de brontekst in het (-) was.

Beklaagde erkent een fout te hebben gemaakt in de vertaling. Doordat de brontekst grammaticaal gebrekkig is en lange zinnen met veel tussenzinnen bevat, heeft hij de tekst deels moeten interpreteren. Beklaagde erkent dat hij daarbij een fout heeft gemaakt. In de brontekst staat 'buitenechtelijke relatie'. Beklaagde heeft dat drie keer vertaald als 'huwelijk/getrouwd'. Volgens beklagde is het geen cruciale fout.

Het commentaar bovenaan de vertaling is door beklagde opgenomen in verband met zijn verantwoordelijkheid voor de correctheid en duidelijkheid van de vertaling. Het commentaar heeft betrekking op grammaticale gebreken in, en de toon van de brontekst. Het commentaar ziet niet op de inhoud van de brontekst zelf. Beklaagde heeft met het commentaar geen persoonlijke mening weergegeven.

Als klager zijn opdrachtgever was, had hij de vertaling direct aangepast. Het commentaar bovenaan de vertaling zou hij achteraf gezien in dit geval achterwege hebben moeten laten. Het spijt hem als iemand door de tekortkomingen van zijn vertaling is gekwetst.

Beoordeling van de klacht

De commissie beschouwt de klacht als **gegrond**. Zij concludeert uit de stukken van het klachtdossier en het verhandelde ter hoorzitting – in onderling verband en samenhang beschouwd – het volgende.

De commissie stelt voorop dat er (nog) geen (wettelijke) voorschriften zijn die voorschrijven aan welke eisen een gewaarmerkte vertaling moet voldoen. Door de beroepsvereniging Nederlands Genootschap van Tolken en Vertalers (NGTV) zijn wel [richtlijnen](#) opgesteld voor gewaarmerkte vertalingen. Zij kunnen worden gezien als *best practices* van de beroepsgroep vertalers.

De NGTV-richtlijnen houden – voor zover hier van belang – het volgende in

Voetnoten en commentaar van de vertaler

Soms is het noodzakelijk een toelichting te geven bij de vertaling van een term of bij geconstateerde fouten. De beste en minst opvallende manier van een dergelijke ingreep in de doeltekst is het plaatsen van een voetnoot. In een voetnoot kunt u bijvoorbeeld melding maken dat een achternaam vermoedelijk verkeerd gespeld is als de fout voor de hand ligt, bijvoorbeeld een typefout. Het

is bij vertalingen van akten niet toegestaan uit eigen beweging verbeteringen van de in de brontekst foutieve spelling van eigennamen, data e.d. in de doeltekst aan te brengen. De foutieve vorm dient overgenomen te worden met eventueel een toelichting die in de voetnoot geplaatst wordt en waarin vermeld wordt waarom de vertaler meent een fout geconstateerd te hebben. Een fout in de spelling van de achternaam kan bijvoorbeeld uit andere documenten blijken, waar de naam wel juist gespeld is.

In voetnoten kunt u ook eventuele termen toelichten die bij de ontvanger van de tekst als onbekend of voor diverse uitleg vatbaar verondersteld mogen worden. Alle voetnoten dienen aan het einde gekenmerkt te worden door middel van: [noot vertaler + voorletters en eerste letter van de achternaam]. Ze moeten bovendien geparafeerd worden. Soms is het gemakkelijker en overzichtelijker om voetnoten te vervangen door commentaar van de vertaler. Commentaar plaatst u daar waar u iets opvallends ziet. Als bijvoorbeeld een rubriek niet ingevuld is en niet door middel van streepjes of anderszins ongeldig is gemaakt voor latere invullingen, kunt u dat het beste aangeven door middel van [niet ingevuld]. Op deze manier voorkomt u fraude met uw vertaling. Als u niets zou vermelden, dan zou later door iemand die te kwader trouw handelt, alsnog iets ingevuld kunnen worden. Grafisch geeft u het commentaar net zo weer als dat bij beschrijving van het document het geval is, dus [tussen rechthoekige haakjes].

Er wordt geadviseerd om bovenaan de vertaling, tussen vierkante haakjes, opmerkingen van algemene aard te plaatsen die betrekking hebben op de gehele vertaling of de brontekst. Te denken valt aan de volgende opmerkingen:

[De brontekst is in heel gebrekkig/onduidelijk Chinees/Arabisch/Engels gesteld.]
[Vertaald zijn uitsluitend de ingevulde rubrieken.]

Indien een bepaalde brontekst slechts op sommige plaatsen gebrekkig of onduidelijk is, dan is het beter om op die bewuste plek een opmerking te plaatsen, zoals:

[het gezegde ontbreekt]
[zin is niet afgemaakt]
[stijl onduidelijk]

Indien de beschrijving te veel ruimte in beslag zou nemen, kunt u een voetnoot gebruiken.

Gebruik commentaar en voetnoten met mate. Constateert u bijvoorbeeld spelfouten die geen invloed hebben op het tekstbegrip, dan hoeft u er geen melding van te maken. Komt u echter een (spel)fout tegen die wezenlijk is voor de interpretatie, dan maakt u er uiteraard melding van. Commentaar van de vertaler dient ervoor om korte, in het oog springende zaken te melden. Voetnoten zijn in het bijzonder geschikt om specifiekere uitleg te geven. Een ander verschil: voetnoten worden in de vertalerspraktijk geparafeerd en het commentaar niet."

De commissie leidt uit dit citaat af dat het niet ongebruikelijk is om commentaar toe te voegen aan een gewaarmerkte vertaling, bijvoorbeeld wanneer het noodzakelijk is een toelichting te geven bij de vertaling van een term of bij geconstateerde fouten dan wel voor het melden van andere in het oog springende zaken. De vertaler wordt geacht

dergelijk commentaar met mate te gebruiken. Als voorbeeld wordt in de NGTV-richtlijnen genoemd het commentaar:

"[De brontekst is in heel gebrekkig/onduidelijk Chinees/Arabisch/Engels gesteld.]"

Art. 1.3 van de Gedragscode Wbtv houdt – voor zover hier van belang – in:

"Tolken en vertalers zorgen ervoor dat hun vrijheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid bij de uitoefening van hun beroep niet in gevaar kunnen komen. In de uitoefening van hun beroep onthouden zij zich van het tot uitdrukking brengen van een persoonlijke mening."

Beklaagde heeft het volgende commentaar bovenaan zijn beëdigde vertaling toegevoegd:

"(Noot van de vertaler. De vertaling is woordgetrouw en nauwkeurig. Data en de spelling van plaats- en persoonsnamen kunnen afwijken. De opmerkingen van de vertaler zijn in de vertaling tussen [] weergegeven. De taal van de brontekst is grammaticaal gezien gebrekkig en de toon is bedreigend. De brontekst bevat lange zinnen. Derhalve kan de vertaling inhoudelijk en grammaticaal gezien afwijken van de brontekst)"

De klacht is gericht tegen het onderdeel *"De taal van de brontekst is grammaticaal gezien gebrekkig en de toon is bedreigend"* van dit commentaar. Aan de orde is niet de vraag of dit commentaar inhoudelijk juist is, maar of het – mede in het licht van art. 1.3 van de Gedragscode Wbtv – passend en geboden is.

Voor zover een brontekst gebrekkig is, bijvoorbeeld vanwege gebreken in de grammatica of een ingewikkelde zinsopbouw, mag van de beëdigd vertaler worden verlangd dat hij een uitstekend leesbare vertaling aflevert (zie eveneens de NGTV-richtlijnen). In die gevallen waaraan de complexiteit van de zinsopbouw van de brontekst daaraan in de weg staat, kan de vertaler gebruik maken van commentaar en voetnoten om dit te verduidelijken.

De commissie is van oordeel dat het onderdeel *"de taal van de brontekst is grammaticaal gezien gebrekkig"* in lijn is met het commentaar dat een beëdigd vertaler op grond van de NGTV-richtlijnen aan zijn vertaling mag toevoegen. De vertaler mag de ongrammaticaliteit en stilistische afwijkingen noemen als zij tot problemen bij het vertalen leiden. De commissie ziet dat commentaar in die zin als een nuttige toevoeging aan de vertaling. Beklaagde heeft daarmee ook niet gehandeld in strijd met art. 1.3 van de Gedragscode Wbtv. Het klachtonderdeel beschouwt zij in zoverre als ongegrond.

De commissie heeft evenwel geconstateerd dat de kwaliteit van het Nederlands in meerdere onderdelen van de vertaling tekortschiet. De vertaling bevat zowel gebreken in de grammatica als in de zinsopbouw. De commissie is van oordeel dat beklaagde daarmee is tekortgeschoten in zijn taak om een uitstekend leesbare vertaling af te leveren. Hierover is door klager echter niet geklaagd.

Met betrekking tot het commentaar *"de toon is bedreigend"* bovenaan de vertaling ziet de commissie zich voor de vraag gesteld of deze toevoeging noodzakelijk is voor de begrijpelijkheid van de vertaling en past binnen de kaders van voornoemde NGTV-richtlijnen. De commissie is van oordeel dat een vertaler zich dient te onthouden van het geven van commentaar met betrekking tot de toon van de brontekst. Een goede vertaling brengt de toon namelijk al over. Daar is geen commentaar van de vertaler voor nodig. De lezer moet zijn eigen conclusies kunnen trekken. De commissie

beschouwt dit klachtonderdeel als gegrond. Beklaagde heeft ter hoorzitting ook erkend dat hij dit commentaar beter achterwege had kunnen laten.

In de regels (-) van de vertaling zijn door beklagde drie vertaalfouten gemaakt. 'Buitenechtelijke relatie' is door beklagde telkens vertaald als 'getrouwd/ huwelijk'. Beklaagde wijt deze fouten aan een verkeerde interpretatie van de brontekst als gevolg van de daarin vervatte gebrekkige grammatica en de ingewikkelde zinsconstructie. De commissie is van oordeel dat het voor de hand had gelegen dat beklagde specifiek bij dit onderdeel van zijn vertaling gebruik had gemaakt van de mogelijkheid van commentaar. Daarin had beklagde tot uitdrukking kunnen brengen dat er in de regels (-) sprake is van een ingewikkelde en gebrekkige zinsconstructie in de brontekst. De vertaalfout was daarmee wellicht niet voorkomen, maar met het commentaar had de lezer erop kunnen worden geattendeerd dat juist de vertaling van deze regels mogelijk (en noodgedwongen) afwijkt van de brontekst.

Advies

De commissie adviseert het Bureau Wbtv om de klacht **gegrond** te verklaren. Naar het oordeel van de commissie is komen vast te staan dat beklagde is tekortgeschoten in de wijze waarop hij zijn vertaalwerkzaamheden heeft uitgevoerd. De ernst van deze tekortkomingen is beperkt. Bovendien heeft de commissie niet kunnen vaststellen dat klager als gevolg van die tekortkomingen daadwerkelijk nadelige gevolgen heeft ondervonden in zijn juridische procedure. De commissie weegt ten gunste van beklagde bij haar advies over de klacht voorts mee dat hij de tekortkomingen heeft erkend en het achteraf gezien anders had aangepakt. Zij adviseert Bureau Wbtv daarom te volstaan met een waarschuwing.

Tot slot

Klager en beklagde zullen van de commissie een afschrift van dit advies ontvangen.

De commissie stelt het op prijs te zijner tijd te vernemen op welke wijze de klacht door het Bureau Wbtv is, dan wel wordt, afgehandeld.

Wij vertrouwen erop u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd. Voor eventuele nadere informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat van de commissie, bereikbaar onder bovengenoemd telefoonnummer en e-mailadres.

Hoogachtend,
de Klachtencommissie Wbtv

J.J.L. Link
secretaris

mr. R.G.A. Beaujean
voorzitter

Bijlage bij het advies van de Klachtencommissie Wbtv (klachtnr. 01-2017)

Toepasselijke artikelen uit de Gedragscode voor tolken en vertalers in het kader van de Wbtv (september 2009)

1. Algemene beroepsattitude

1.3. Onpartijdigheid en onafhankelijkheid

Tolken en vertalers zorgen ervoor dat hun vrijheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid bij de uitoefening van hun beroep niet in gevaar kunnen komen.

In de uitoefening van hun beroep onthouden zij zich van het tot uitdrukking brengen van een persoonlijke mening.

Voor hun diensten ontvangen zij uitsluitend de met hun opdrachtgever overeengekomen beloning.

4.3.1 Vertalen

Vertalers streven er steeds naar aan de hoogste kwaliteitsnormen te voldoen, met name wat betreft de inhoudelijke getrouwheid aan de brontekst en het gebruik van het juiste taalregister, behalve bij uitdrukkelijk verzoek van de opdrachtgever om daarvan af te wijken.

Vertalers overleggen met de opdrachtgever over de te volgen procedure bij ernstige fouten en/of dubbelzinnigheden in de brontekst voor zover zij dit noodzakelijk achten voor het op verantwoorde wijze uitoefenen van hun beroep.

Indien de opdrachtgever als tussenpersoon optreedt, treedt de vertaler niet in contact met de cliënt van de opdrachtgever dan met diens toestemming.

Vertalers onthouden zich van iedere vorm van plagiaat.